

2017 een jaar vol broedvogelinventarisaties

Wobbe Kijlstra

Het is nog niet zolang geleden dat jaarlijks alleen de broedvogels in de Waterleidingplas werden geteld. In 2017 staat de teller op zeven gebieden, die op verzoek van de verschillende terreinbeheerders zijn geïnventariseerd. Ongeveer 30 tellers hebben deze klus geklaard

Op 13 december werden de resultaten gepresenteerd en waren ruim 40 mensen (terreinbeheerders, tellers en andere belangstellenden) benieuwd naar de resultaten naar de infoschuur gekomen.

In 2017 zijn de volgende gebieden geïnventariseerd:

- Hilverbeek en Spanderswoud (Natuurmonumenten) (Mooij, J., rapport no. 267)
- Waterleidingplas (in voorbereiding)
- Dode Hond (Prop, D., rapport no. 260)
- Groeve Oostermeent (Prop, D., rapport no. 258)
- Eilandje bij de pier in Huizen (Casander, H., rapport no. 263)
- Laarder Wasmeer (Kijlstra, W. & H. Dijkers, De Korhaan 51)
- Het Hol en de Suikerpot (De Vink, C., rapport no. 265)

Het stramien bij de inventarisaties is ieder jaar gelijk. Elk gebied wordt tweewekelijks bezocht door minimaal twee tellers. Meestal is dit een combinatie van ervaren en minder ervaren tellers. Alle waarnemingen die duiden op territoriaal gedrag, worden geregistreerd en verwerkt. De door Sovon ontwikkelde broedvogelkarteringsmethode wordt gehanteerd. Nieuw in 2017 was dat de waarnemingen gelijk in het veld digitaal via een mini tablet zijn ingevoerd. Na de laatste telling berekent het systeem

Dick Jonkers en Carel de Vink

van Sovon de territoria via de automatische clustering.

Uit de presentaties sprak wat het inventariseren zo leuk maakt. Met z'n tweeën in een kano het Hol en de Suikerpot verkennen, met een bootje naar de Dode Hond, waar je overrompeld wordt door de nachtegale die bezit hebben genomen van het oermoerasbos 2.0. De zon die opkomt boven het verstilde water van de Waterleidingplas en de wereld roodpaars kleurt of bij het Laarder Wasmeer met de nevel boven de eeuwige zandvlakte. De gebieden die worden geïnventariseerd zijn stuk voor stuk 'pareltjes' in het Gooi en de meeste zijn normaal niet toegankelijk.

En er zijn vogels. Soms heel veel en soms ook heel bijzondere. Qua aantallen soorten en territoria spanden Hilverbeek, het Laarder Wasmeer en de Dode Hond de kroon. Over het Laarder Wasmeer is al eerder bericht in De Korhaan. In Hilverbeek zijn, net als

Iwan Vermeij

bij het Laarder Wasmeer, 53 soorten geteld met in totaal liefst 593 territoria. Bijna in alle gebieden komen wel een of meerdere soorten van de Rode Lijst voor. Kortom genoeg ingrediënten om van het inventariseren een aantrekkelijke bezigheid te maken.

De rapporten van de inventarisaties staan inmiddels bijna allemaal op de website en kunt u op uw gemak bestuderen.

De inventarisaties gebeuren zoals gezegd op verzoek van de terreinbeheerders. Zij willen onder andere graag weten wat het effect van hun beheer is. Zo zijn de Groeve Oostermeent en het Laarder Wasmeer driejaarlijks geïnventariseerd en wordt de Waterleidingplas elk jaar geïnventariseerd. Zo leveren de inventarisaties een aardig beeld op van het effect van het beheer op de vogelstand.

De Waterleidingplas was tot voor kort een bolwerk voor de grote karekiet.

Echter het aantal grote karekieten nam na 2010 in een rap tempo af en de laatste paar jaar wordt er met uitzondering van een incidentele waarneming geen grote karekiet meer gehoord. Een belangrijke oorzaak is het verdwijnen van het (overjarig) riet dat werd opgegeten door de grauwe ganzen. Voor Waternet was dit reden om een beleid op te zetten waarbij de

stuifzandgebied, een middengebied met schrale graslandvegetatie en veel opkomende bomen en struiken en een graslandgebied waar ook enkele plekken voorkomen, die een groot deel van het jaar onder water staan. De groei in aantal soorten (van 34 naar 53) en territoria laat zien dat het beheer 'werkt'. De roodborsttapuut heeft zich gevestigd in het stuifzandgebied. De

binnengebied is een moerasbos ontstaan. In het voorjaar staat hier 10 tot 40 cm water. Naarmate het voorjaar vordert en de temperatuur stijgt, zakt de waterstand. In juli staat het binnendeel van het eiland droog. Het gebied is een eldorado voor bos- en struikvogels. Nergens in het Gooi komen zoveel nachtegalen voor als op de Dode Hond. Ook de grauwe gans heeft het gebied ontdekt en is met 250 nesten de meest talrijke broedvogel. De eieren worden ieder jaar geprikt zodat ze niet uitkomen.

De terreinbeheerders zijn blij met het werk van de Vogelwerkgroep. Aan het eind van de avond presenteerden de verschillende terreinbeheerders de gebieden die ze volgend jaar graag geïnventariseerd willen hebben. Het is een aanzienlijke lijst met onder andere de Laapersheide, Naardermeent, Corversbos, Hilversumse Bovenmeent, Breukeleveense Plas en Oostelijke Vechtplassen. Of het lukt al deze gebieden te inventariseren hangt af van waar de belangstelling van de vrijwilligers naar uitgaat.

Hugo Weenen

Dirk Prop

ganzen worden verjaagd zodat het riet weer de kans krijgt te groeien. Tot een terugkeer van de grote karekiet heeft dit nog niet geleid. Wel is er sprake van een toename van andere soorten die ook afhankelijk zijn van het riet. Naast een duidelijk herstel van de kleine karekiet, lijkt het alsof de waterral het gebied heeft herontdekt. Het herstel van het riet is voor de kuifeend en krooneend reden om elders hun heil te zoeken. Bij deze soorten is sprake van een afname. Het investeren in het herstel van het riet lijkt succesvol. Wie weet valt in 2018 weer een eerste territorium van de grote karekiet te melden

Na de sanering in 2011 wordt het Laarder Wasmeer om de drie jaar geïnventariseerd. Tijdens de waterbodemsanering is het gebied schoongeschrapt. De vervuilde toplaag van de bodem is verwijderd en veel kruiden- en struikvegetatie is verdwenen. Het gebied kan worden onderverdeeld in drie delen. Een

gekraagde roodstaart en boomleeuwrik zijn te vinden op de plekken met bomen en struiken en kievit, meerkoet en wilde eend zijn aanwezig in het grasland gebied.

Direct ingrijpen of actief beheer heeft effect op de vogelstand. Het Hol en de Suikerpot zijn voorbeelden van wat natuurlijke ontwikkeling vermag. Carel de Vink gaf zijn presentatie de titel 'Hoe bosvogels het moeras veroveren' mee. Ten opzichte van de inventarisatie in 2010 is sprake van een verdubbeling in het aantal sprinkhaanzangers, een teken dat het gebied aan het verdrogen is. Ook de boompieper, zanglijster en tuinfluiter doen het uitstekend. Allemaal bossoorten die dankbaar gebruik maken van de hoger wordende bomen en dichtere begroeiing. In de Suikerpot was zelfs de wespindief present.

Bij de Dode Hond bestaat het beheer vooral uit nietsdoen. De ringdijk wordt jaarlijks gemaaid zodat deze toegankelijk is voor recreanten. In het

Literatuur

Casander, H. 2017. Vogels op het meest zuidelijke eilandje langs de pier in Huizen, eerste helft 2017. VWG het Gooi Rapport 263: 1-14.

De Vink, C., 2017. Broedvogels van Het Hol 2017, met beknopte aanvulling van gegevens uit De Suikerpot. VWG het Gooi Rapport 265:1-33.

Kijlstra, W. & H. Dijkers, 2017. Resultaten broedvogelinventarisatie Laarder Wasmeer. De Korhaan 51(4): 16-17.

Mooij, J., 2017. Broedvogels van Hilverbeek en Spanderswoud 2017. VWG het Gooi Rapport 267: 1-41.

Prop, D., 2017. Broedvogels van de Dode Hond. VWG het Gooi Rapport 260: 1-28.

Prop, D., 2017. Broedvogels van de Groeve Oostermeent 2017. VWG het Gooi Rapport 258: 1-5